

Talousarvion prosessikuvaus, Työllisyyspalvelut

Tilannekuva

Porin työttömyysprosentti oli toukokuussa 2024 11,4 % (koko Suomi 9,9 %) ja työttömiä työnhakijoita oli 4 379 henkilöä. Kaikkien ikä- ja koulutusluokkien työttömyysluvut ovat nousseet hieman edellisestä vuodesta. Eniten työttöminä on henkilöitä, joilla ei ole koulutusta ja sen lisäksi paljon työttömiä oli muun muassa palvelualalla ja rakennus- ja korjausalalla. Pitkäaikaistyöttömiä eli yli 12 kuukautta työttömänä olleita työnhakijoita oli noin 1 500 henkilöä, joka on noin 100 henkilöä enemmän kuin vuonna 2023. Ulkomaalaisten työnhakijoiden määrä on edelleen hieman kasvussa. Työnhakijoiden aktivointiaste on vuoden 2024 aikana pienentynyt koko Satakunnassa ja siihen on vaikuttanut hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevan kuntouttavan työtoiminnan asiakkuuksien pienentyneet lukumäärät.

Vuonna 2025 tulee isoja muutoksia työllisyyspalveluiden organisaatioon ja toimintaan. Kasvupalveluyksikön nimi muuttuu Kasvu- ja työllisyyspalvelut -yksiköksi ja se ottaa vastuulleen valtiolta siirtyvien julkisten työvoima- ja elinkeinopalveluiden järjestämisen. Lisäksi palkkatukilainsäädännön ja työttömyysturvan rahoitusmallin muutokset heijastuvat kaupungin perinteiseen tukityöllistämiseen ja työpajatoimintaan.

PALKKATUKITYÖLLISTÄMINEN JA LAINSÄÄDÄNNÖN MUUTOKSET

Kaupungin perinteinen työllistämistoiminta on liittynyt pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työttömien työllistämiseen valtion palkkatuen avulla määräaikaisiin työsuhteisiin kaupungin yksiköihin ja pajoille. Työllistämisyksiköillä on pystytty tarjoamaan työkokemusta ja samalla vaikutettu yksilön ja kaupungin talouteen positiivisesti. Kuntakokeilun aikana kaupunki on ollut palkkatuen myöntäjä yksityisille työnantajille ja järjestöille, ja TE-toimisto on käsitellyt kunnan palkkatukihakemukset. Vuonna 2025 palkkatuen maksaminen kunnalle poistuu kokonaan. Tällä hetkellä on vielä auki, että subventoiko Porin kaupunki tiettyjen työnhakijaryhmien määräaikaista työllistämistä jatkossa vai ei. Todennäköisesti työllistämisen tukeminen vähenee merkittävästi ja tämä näkyy työllistämismäärärahan pienenemisenä.

Vuonna 2024 määräraha työllistämispalkkoihin sivukuluineen on noin 4,5 M€. Valtionavustusta palkkatukena on arvioitu saatavan noin 1,9 M€. Työllistettynä on ollut kesäkuun loppuun mennessä 204 eri henkilöä ja se on noin 90 henkilöä vähemmän kuin vuonna 2023.

Trendinä viime vuosina on ollut niin kutsuttujen veloitetyöllistettyjen lisääntyminen. Kaupungilla on velvollisuus työllistää 57 vuotta täyttäneitä velvoiteoikeuden saaneita työnhakijoita. Veloitteella oli vuonna 2024 tammi-kesäkuussa 59 eri henkilöä, joka on hieman vähemmän kuin vuonna 2023. Syyskuusta 2024 alkaen lainsäädäntö muuttuu niin, että tämä ns. veloitetyöllistäminen päättyy kokonaan. Ikääntyneemmille työnhakijoille on kuitenkin edelleen tukimuotona yli 55-vuotiaiden työllistämistuki, johon asiakkaalla on subjektiivinen oikeus tiettyjen kriteerien täytyttyä.

Syyskuun 2024 alusta alkaen on astunut voimaan muutoksia palkkatukea säätelevään lakiin. Ne vaikuttavat merkittävästi palkkatuen käyttöön ja kunnan omaan tukityöllistämiseen viimeistään vuonna 2025. Työllisyyspalvelut on korvannut palkkatuella työllistämistä syntyviä kuluja sekä kaupungin yksiköille että kolmannen sektorin toimijoille. Tämä on ollut kannattavaa, koska palkkatukityö on kerryttänyt työnhakijan

työssäoloehdot ja poistanut pidempään työttömänä olleita työnhakijoita ns. kunnan maksuosuuslistalta useammaksi vuodeksi. Syyskuun alun jälkeen palkkatuella aloittavien kohdalla edellä mainitut kannustimet ovat poistuneet.

PORI-LISÄ JA REKRYPALKKIO

Porin kaupungilla on ollut käytössä ns. kuntalisä. Se on tarkoitettu yhdistysten käyttöön, jotta ne pystyvät työllistämään joko nuoria tai pitkään työttöminä olleita porilaisia työnhakijoita. Palkkatuki ei kata kaikkia palkkakustannuksia ja näin ollen yleishyödylliset yhdistykset usein tarvitsevat kunnan tukea pystyäkseen tarjoamaan työmahdollisuuksia. Määräraha on ollut 0,3 M€ ja siitä valtaosa menee kolmannen sektorin toimijoille. Syyskuun lakimuutoksen sekä vuoden 2025 alusta muuttuvan rahoitusmallin vuoksi on todennäköistä, että Pori-lisän ja rekrypalkkion tarjoaminen lopetetaan kokonaan vuoden 2025 aikana. Toinen vaihtoehto on lisätä kuntalisän korvaussummaa ja käyttää sitä pienimuotoisemmin tiettyjen kohderyhmien työllistymisen tukemiseen yhdistyksiin myös vuonna 2025. Tähän ei ole suoraa taloudellista kannustinta, mutta sen avulla kaupunki voisi tukea sekä yhdistystoimijoita että vaikeasti työllistyviä työnhakija-asiakkaitaan. Tätä kirjoitettaessa ei ole vielä päätetty kumpaa vaihtoehtoa vuonna 2025 toteutetaan.

Elinkeinoharjoittajia ei voi julkisilla avustuksilla tukea siten, että yli 50 % palkkauskuluista tulisi julkisista tuista, eli kaupunki ei voi myöntää Pori-lisää palkkauskuluihin yrityksille. Vuonna 2023 otettiin käyttöön yksityisille työnantajille suunnattu rekrypalkkio. Se on ollut 2 000 euron kertakorvaus, joka on tarkoitettu muihin kuin palkkakuluihin ja sen on voinut saada työnantaja, joka palkkaa 200 päivää työmarkkinatukea saaneen työnhakijan yli 9 kuukautta kestävään työsuhteeseen. Alkuvuoden 2024 aikana haettiin rekrypalkkiota kaksi kertaa ja myönnettiin kerran eli sitä on käytetty erittäin vähän.

TE-PALVELUIDEN SIIRTO KUNTIIN 1.1.2025

Pori on ollut mukana työllisyyden kuntakokeilussa 1.3.2021 alkaen yhdessä Kokemäen ja Ulvilan kaupunkien kanssa. Kuntakokeilussa on yhdistetty kunnan ja TE-toimiston resursseja ja pilotoitu pysyvää palvelurakennemuutosta. Kuntakokeilu päättyy 31.12.2024.

Vuoden 2025 alusta alkaen järjestämisvastuu julkisista työvoima- ja elinkeinopalveluista siirtyy kunnille ja samalla siirtyy myös nykyinen TE-toimiston henkilöstö. Porin kaupunki toimii Satakunnan työllisyysalueen osalta vastuukuntana ja TE-toimistosta liikkeenluovutuksella kaupungille siirtyy noin 128 henkilötyövuotta. Siirrosta aiheutuvat kustannukset korvataan kunnille valtionosuuksina. Satakunnan työllisyysalueeseen kuuluvat Porin lisäksi 10 muuta kuntaa Pohjois- ja Keski-Satakunnasta. Uutta organisaatiota johtaa Porin kaupungin elinvoima- ja ympäristölautakunnan alainen työllisyysalueen jaosto ja operatiivinen johto on kasvu- ja työllisyyspalvelut -yksikön päälliköllä.

Satakunnan työllisyysalueen rahoituksesta vastaavat kokonaisuudessaan sen 11 jäsenkuntaa. Vuodelle 2025 valtio osoittaa viranomaistehtävän hoitoon puhtaasti laskennallisesti arvioidut maksuosuudet, jotka lasketaan vuoden 2023 toteutuneista kustannuksista. Jatkossa rahoitus kunnille osoitetaan osana yleistä valtionosuutta. Jäsenkunnat ovat hyväksyneet sopimuksen, jolla vuosien 2025 ja 2026 tehtävään osoitetut valtionosuudet tilitetään täysimääräisesti työllisyysalueelle. Näiden vuosien aikana pyritään laatimaan tarkempi laskentaperuste, joilla kustannukset kuntien välillä jatkossa jaetaan.

Satakunnan työllisyysalueen talousarvio vuodelle 2025 on laadittu mahdollisimman kustannusneutraaliksi. Valtionvarainministeriön laskelmien mukaan työllisyyspalveluihin osoitettujen tulojen pitäisi riittää kulujen katteeksi, käytännössä kuitenkin työ- ja elinkeinoministeriön lukuihin verrattuna on talousarvioon jouduttu

tekemään tasapainottavia toimia. Mikäli kustannukset ylittyvät, niiden jaosta tulee sopia erikseen jäsenkuntien kanssa. Suurin osa käytettävistä varoista kuluu lakisääteisten tehtävien tuottamiseen.

Työvoimapalveluiden rakenneuudistuksessa lainsäädännön toimeenpano ja palveluiden järjestämisvastuu siirtyvät valtiolta kunnille. Palveluja määrittelevä lainsäädäntö ei muutu. Nykyisissä työvoimapalveluissa korostuu työttömyysturvaan sidottu työnhakuprosessin hallinnointi ja resurssia ei tahdo riittää työnvälitykseen ja asiakkaiden ohjaukseen. Tulevan työllisyysalueen haaste on saada työllisyysenhoidon ekosysteemi toimimaan paremmin; lisätä yhteistyötä elinkeino- ja työllisyyspalveluiden välille ja toisaalta saada toimivat yhdyspinnat koulutusta tuottavien tahojen sekä hyvinvointialueen kanssa.

TYÖLLISTYMISTÄ EDISTÄVÄ MONIALAINEN YHTEISTOIMINTAMALLI

TYP eli lakisääteinen työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun toimintamalli on voimassa vielä vuoden 2024 loppuun. Koko Satakunnan TYP-toimintaa koordinoi Porin kaupungin TYP-päällikkö. Kunnan rooli TYP-yhteistoimintamallissa on lähinnä työvoimapalveluiden järjestäjän (eli kuntakokeilun) roolissa. Hyvinvointialue järjestää sote-palvelut TYP:een ja kuntakokeiluun. Lisäksi hyvinvointialueen vastuu on tärkeä työttömien terveys- ja sosiaalipalveluiden tuottajana ja työllisyyspalveluiden kumppanina. Vuoden 2025 alusta myös tätä toimintaa säätelevä lainsäädäntö muuttuu ja TYP-toimintamallista tulee nimeltään TYM.

TYM eli työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoimintamalli on osa uuden työllisyysalueen lakisääteistä toimintaa. TYM:ssä palvellaan niitä työnhakija-asiakkaita, jotka tarvitsevat palveluiden yhteensovittamista, yksilöllistä tukea sekä usein pitkäkestoisempaa palvelua. Päivitetty lainsäädäntö velvoittaa työllisyysaluetta järjestämään nuorille suunnattua matalankynnyksen ohjauspalvelua. Porissa se toteutetaan osana sivistystoimialan alaista Ohjaamo-palvelua.

KOTOUTTAMISPALVELUT TYÖLLISYYSPALVELUISSA

Kotouttamislaki tulee myös muuttumaan vuonna 2025 alusta alkaen ja se lisää entisestään kunnan vastuuta palveluiden järjestämisestä. Vuodesta 2023 alkaen osa lakisääteisistä kotouttamispalveluista on ollut hyvinvointialueen sosiaalipalveluiden ja osa kunnan vastuulla. Työvoimaviranomaisella on vastuu kotouttamislain toimeenpanosta muun muassa kotouttamissuunnitelmien ja -koulutusten suhteen. Kunnan vastuulla on koordinaatio kotouttamisesta yleisellä tasolla ja asiakastasolla muun muassa palveluntarpeen arviot ja kiintiöpakolaisten vastaanotto (osin yhdessä hyvinvointialueen kanssa). Porin kaupungin organisaatiossa kotouttamispalveluiden koordinaatio muiden kuin työnhakija-asiakkaiden palveluiden osalta on strategia- ja hyvinvointiyksikössä.

PORIN KAUPUNGIN KESÄTYÖTUET

Kesätyöpaikkatuen määräraha vuodelle 2024 oli 0,4 M€ ja se sisälsi työnantajille myönnettävän kesätyöpaikkatuen, kesätyösetelit sekä pilotin kesäyrittäjyyden tukemisesta yhdessä Oppimo Oy:n kanssa. Kesäkuun loppuun mennessä kesätyötukea oli myönnetty jo 730 nuorelle. Kesätyöseteleitä jaettiin noin 900:lle 9.luokkalaiselle ja niistä on aiempina vuosina lunastettu 20–30 %. Porin kaupungin sisäiseen kesätyöllistämiseen on käytetty noin 0,4 M€ työllisyyspalveluiden kustannuspaikalta. Vuoden 2025 alusta alkaen kaupungin sisäinen kesätyöllistäminen siirtyy kunkin yksikön omaksi tehtäväksi ja itse kustannettavaksi. Määrärahat on kehyksen sisällä siirretty työllisyyspalveluiden kustannuspaikalta toimialoille.

Kesäyrittäjyyttä tuettiin kaupungin puolelta vuonna 2024 ensimmäistä kertaa ja se keräsi paljon kiinnostusta. Kaikki 15 paikkaa täytettiin ja nuoret saivat Oppimolta monenlaista ohjausta ja tukea kesäaikaisen yrityksensä perustamiseen. Kunnan tuki oli 540 €/nuori ja toimintaa koordinoineen Oppimo Oy:n kustannus oli noin 16 000 euroa.

PORIN KAUPUNGIN TYÖPAJAT

Nuorten työpajan kokonaisuus siirtyi 1.1.2024 alkaen kaupungin sivistystoimialan vapaa-ajanlautakunnan alaiseen nuorisopalvelut-yksikköön. Siirto koski 7,5 htv:n resurssia. Siirto näkyi myös työpajojen talousarviossa, kun palkkakustannuksia, muita kuluja ja nuorten työpaja-avustuksia siirrettiin uuteen yksikköön. Toiminnot säilyivät varsin samankaltaisina ja työpajatoiminnot pysyivät samoissa toimipisteissä. Nuorten työpajatoimintaa on ollut sekä Veturitallinkadulla että nuorisotalolla.

Työllisyyspalveluiden työpajoja ovat yli 30-vuotiaille suunnatut TYPÄ-paja, Luontopaja, Varaosapankki sekä yleiset pajatoiminnot kuten puu- ja metallityöt Veturitallinkadulla. Asiakkaat ovat pääosin palkkatuella työllistettyjä tai työkokeilussa olevia työnhakijoita, ja heitä on vuoden aikana noin 200 eri henkilöä. Heidän työpanoksellaan hoidetaan muun muassa koulujen ja päiväkotien ruokakuljetuksia, kaupungin sisäisiä muuttoa ja luontoreittien huoltoa.

Palkkatukilainsäädännön muutos haastaa työpajatoiminnan jatkamisen, koska taloudelliset kannustimet nykyisenkaltaiseen työllistämiseen poistuvat. Vuoden 2025 alusta alkaen kunta ei voi saada palkkatukea kuin alentuneesti työkykyiselle tai yli 60-vuotiaalle työnhakijalle ja toisaalta rahoitusmallin muutoksen vuoksi kunnan ei kannata palkata palkkatuella, koska tuettu työjakso ei kerrytä työssäoloa, eikä näin ollen poista työnhakijaa maksuosuuslistalta kuin 100 päivän ajaksi. Uudistus ohjaa työllistämään vain tarpeeseen ja ilman palkkatukea. Työpajat on perustettu muun muassa sitä tarvetta varten, että kunta on pystynyt tarjoamaan työmahdollisuuksia niille työnhakijoille, joiden työttömyys pitkittyy tai joiden on vaikea löytää työtä muutoin. Uudistuva lainsäädäntö muuttaa näitä kannustimia, vaikkakin työnhakija-asiakkaissa toki jatkossakin on niitä, jotka hyötyisivät tuetun työllistämisen mahdollisuuksista ja työttömyyden katkaisusta.

Syksyllä 2024 käynnistettiin yt-menettely koskien työllisyyspalveluiden työpajojen toiminnan mahdollisia muutoksia 1.1.2025 alkaen. Palkkatuella tuettu työllistäminen todennäköisesti päättyy kokonaan vuonna 2025, koska sen kieltävä lakiehdotus on menossa päätöksentekoon. On mahdollista, että joitakin työtehtäviä ja palveluita siirretään työpajalta kaupungin muihin yksiköihin tai nuorten työpajalle toteutettavaksi tai jopa lopetetaan kokonaan.

Toiminnalliset tavoitteet

PAINOPISTE	Kasvava Pori		
TAVOITE	PORI MAHDOLLISTAA YRITYSTOIMINNAN KASVUN JA UUDISTUMISEN		
TEKO	Mahdollistamme yritysten kasvun: tonttutuotanto, vesi, energia, tietoverkot ja liikenneyhteydät, osaava työvoima		
TOIMENPIDE	Työllisyysalue vastaa porilaisten työnhakijoiden työvoimapalveluista, ml. koulutukset ja valmennukset sekä työnantajien palvelut ja mm. starttirahat.		
MITTARI	Starttirahapäätökset alkaviin yrityksiin.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		v. 2023:135	v. 2025: 150

PAINOPISTE	Osaava Pori		
TAVOITE	OSAAVAN TYÖVOIMAN SAATAVUUS		
TEKO	TE24-uudistuksen ja Satakunnan työllisyysalueen toteuttaminen vaikuttavasti		
TOIMENPIDE	Porin seudun työllisyysalueen organisaation ja palvelumallin suunnittelu		
MITTARI	Toiminnan käynnistäminen suunnitelmien ja strategian mukaisesti.	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Suunnitelma ja tavoitteet	Tavoitteiden saavuttaminen

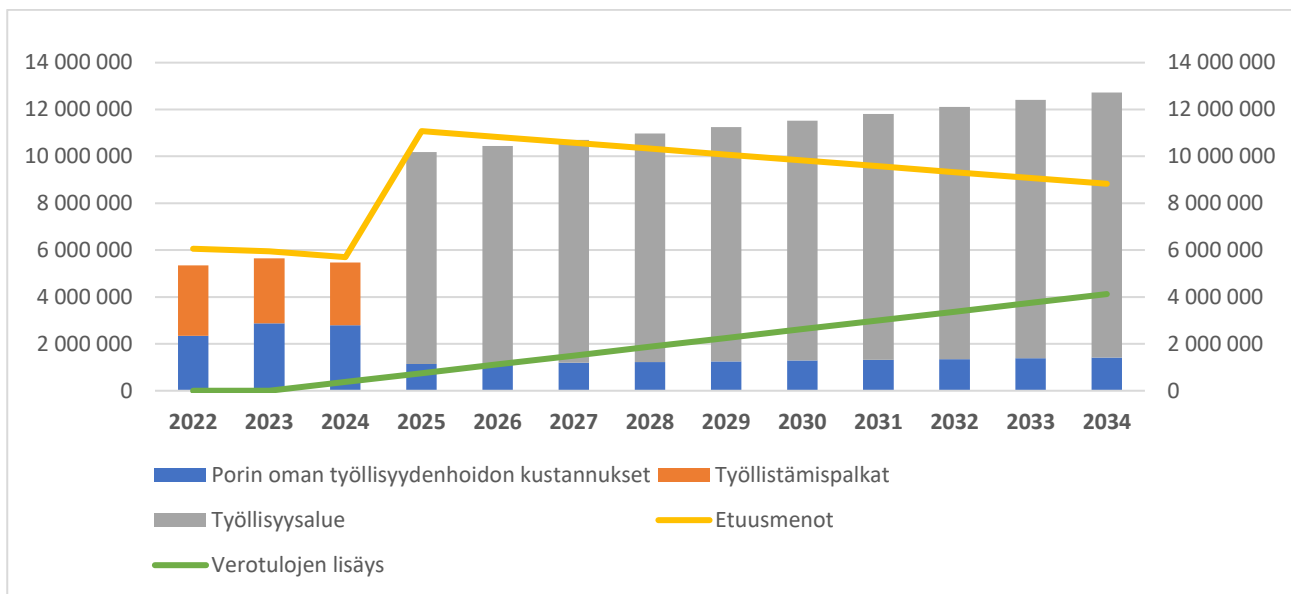
PAINOPISTE	Hyvinvoiva Pori		
TAVOITE	TOIMIVAT PALVELUT YHTEISTYÖSSÄ SATAKUNNAN HYVINVOINTIALUEEN KANSSA		
TEKO	Asiakaslähtöiset ja saumattomat palvelut hallintorajat ylittäen		
TOIMENPIDE	Tarpeenmukaiset asiakasohjaukset Satakunnan hyvinvointialueen palveluihin (kuntouttava työtoiminta, sosiaalinen kuntoutus, työttömien terveystalvelut) ja kuntouttavan työtoiminnan paikkojen tarjoaminen		
MITTARI	Asiakasmäärä Satakunnan hyvinvointialueen kuntouttavassa työtoiminnassa kuukausittain	Lähtötaso	Tavoitetaso
		Te-tilasto ka 2024: 319/kk	Te-tilasto ka 2025: 360/kk

Taloudelliset tavoitteet

Työllisyydenhoidon taloudellinen tavoite vuodelle 2025:

1. Työttömyysetuusmenojen pitäminen työ- ja elinkeinoministeriön antamien lukujen (11,3 M€) tasolla 2025 tilanteessa, jossa työttömyyden ja etuusmenojen on arvioitu kasvavan >10 %
2. Satakunnan työllisyysalue pysyy talousarvion mukaisessa toimintakatteessa (-9 M€)

Seuraavassa kaaviossa huomioidaan prosessin talouskehitys 10 vuoden ajalta. Kehityksessä huomioidaan tulevat lainsäädännön ja toimintaympäristön muutokset parhaan käytettävissä olevan tiedon pohjalta. Vuosittainen kustannuskehitys työllisyydenhoidon kustannuksiin on laskettu 2,5 %:n kasvun mukaan.

Kaaviossa on kuvattu miten 50 pitkäaikaistyöttömän väheneminen vuositasaalla vaikuttaisi työttömyysetuusmenoihin. Kaaviossa on myös kuvattu potentiaalinen verotulojen lisäys työllisyystilanteen parantuessa 150 työntekijällä vuodessa.

Työmarkkinatuen rahoitusmalli muuttuu vuoden 2025 alusta, samalla kun työvoimapalvelut siirtyvät kuntien järjestämisvastuulle. Uudessa rahoitusmallissa kuntien osuus maksuvastuusta kasvaa ja laajenee työmarkkinatuen lisäksi, peruspäivärahaan ja ansiosidonnaisen päivärahan perusosaan. Maksuosuus alkaa kertymään sadan työttömyyspäivän jälkeen portaittain kymmenellä prosenttiyksiköllä sadan päivän välein, kunnes saavuttaa katon 50 %. Lisääntynyttä kustannusrasitetta kompensoidaan kuntatalouden valtionosuuksissa, jonka taso vuosina 2025–26 lasketaan vuoden 2023 toteumista. Jo nyt tiedetään, että rahoituksen olevan alimitoitettu ja se tulee vuonna 2025 kasvattamaan kuntien maksurasitetta noin 5–10 prosenttia arvioidusta. Työllisyyspalveluiden siirrolla kuntiin arvioidaan saavutettavan konkreettisia säästöjä työllisyystulosten kautta.